

**Passend Onderwijs
Zeeuws-Vlaanderen**

SAMENVATTENDE RAPPORTAGE

0-meting PO t.b.v. project Hoogbegaafdheid

VERTROUWELIJK

Werkgroep hoogbegaafdheid
28 januari 2021

Inleiding

Dit document is een samenvatting van de resultaten van de 0-meting gehouden in het basisonderwijs van Zeeuws-Vlaanderen. Er zijn enquêtes uitgezet bij alle scholen in de regio. Deze konden ingevuld worden door leidinggevendenden, intern begeleiders en leerkrachten.

De inhoud van de vragen was voor iedere groep anders om op die manier een goed beeld te krijgen van de organisatie, onderwijsaanbod, kennis en de ondersteuning aan leerlingen waarbij sprake is van hoog- of meer begaafdheid.

De uitgebreide versie met daarin alle cijfermatigheden ligt ten grondslag aan dit document en is ook beschikbaar. De conclusies zijn gebaseerd op het totaal van de gegevens en niet terug te leiden op niveau van bestuur of school.

Organisatie en beleid

Leidinggevendenden zijn bevraagd over de organisatie en het beleid voor leerlingen waarbij sprake is van meer- of hoogbegaafdheid op hun scholen.

Vanuit deze groep hebben 21 leidinggevendenden de enquête ingevuld. De groep bestaat uit 19 directeuren en 2 bouwcoördinatoren.

In eerste instantie is aan leidinggevende PO gevraagd in welke mate organisatorische en beleidsmatige aspecten op hun school zijn gerealiseerd.

Leidinggevendenden PO geven aan dat er naast voldoende draagvlak om onderwijs op maat te bieden ook voldoende materialen en budget beschikbaar is. 66% Van de respondenten geeft aan dat er iemand (gedeeltelijk) gefaciliteerd is voor de begeleiding en coördinatie.

Met betrekking tot de deskundigheid binnen het team wordt ook door 66% van de respondenten aangegeven dat deze in ruime mate aanwezig is.

Een visie, protocol en een praktische werkdefinitie is door de helft van respondenten als gerealiseerd benoemd. Er is daarmee geen eenduidigheid.

Slechts een kleine groep van de leidinggevendenden (38%) geeft aan dat er regelmatig bij- of nascholing plaatsvindt. Kennis en kunde is grotendeels wel gerealiseerd.

Vervolgens is aan de leidinggevendenden gevraagd in welke mate zijn organisatorische en beleidsmatige aspecten voor onderwijs aan meer- en hoogbegaafde leerlingen van belang vinden.

Naast visie vinden leidinggevendenden draagvlak, deskundigheid en een praktische werkdefinitie binnen het team belangrijk tot heel belangrijk. Regelmatig bij- of nascholen vinden leidinggevendenden (meer wel dan niet) belangrijk.

Onderwijs, ondersteuning, kennis en kunde

De aspecten ondersteuningsstructuur, begeleiding, kennis en expertise zijn bevraagd bij de meest direct betrokkenen. Het gaat hier met name om intern begeleiders en onderwijsondersteuners.

Vanuit deze groep hebben 22 mensen de enquête ingevuld. De groep bestaat uit 21 intern begeleiders en 1 onderwijsondersteuner.

Signalering en diagnostisering

In eerste instantie is aan respondenten gevraagd in welke mate aspecten op gebied van signalering en diagnostisering op hun school zijn gerealiseerd.

De respondenten (72%) geven in deze enquête aan dat het volgen en signaleren van leerlingen (grotendeels) wordt gerealiseerd.

Er wordt door 50% van de respondenten een procedure in gang gezet als er vermoedens zijn van meer- of hoogbegaafdheid. 73% Van de respondenten geeft aan dat bij bovengemiddelde resultaten, vastgelegd in het leerlingvolgsysteem, de leerling goed gevolgd wordt.

Opvallend is dat 72% van de respondenten aangeeft dat het herkennen onderpresteerders op de leervakken enigszins tot niet gerealiseerd wordt. Ook wordt door het overgrote deel van de respondenten aangegeven dat in het leerlingvolgsysteem geen bijzondere aandacht is voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van een leerling in deze doelgroep.

63% Van de respondenten hanteert deels of geen protocol m.b.t. het uitvoeren van psychodiagnostisch onderzoek.

Vervolgens is aan de deze groep gevraagd in welke mate zij aspecten op gebied van signalering en diagnostisering in dit kader van belang vinden.

De respondenten geven aan dat het beschikken over goede signaleringslijsten van belang is. Het kunnen herkennen van onderpresteerders op de leervakken vinden alle respondenten belangrijk. 90% Van de respondenten vindt 91% het wel van belang dat er gebruik gemaakt wordt van een protocol voor het maken van keuzes en beslissingen.

Respondenten geven aan dat psychodiagnostisch onderzoek en een eventuele diagnosestelling iets minder belangrijk is dan de overige aspecten.

Onderwijsaanbod en begeleiding

Ook voor deze aspecten is gevraagd in welke mate deze zijn gerealiseerd.

Door een groot deel van de respondenten (66-75%) wordt aangegeven dat verrijken, verdiepen en verbreden aspecten zijn van het onderwijs dat geboden wordt aan leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong. De meningen over het hebben van duidelijke afspraken over genoemde aspecten in aanbod is niet eensluidend.

Een deel van de respondenten (45%) geeft aan dit wel of gedeeltelijk gerealiseerd te hebben.

59% Van de respondenten geeft aan dat het aanbieden van uitdagende speel- en leeractiviteiten voor kleuters enigszins is gerealiseerd.

Opvallend laag scoort het item over afspraken over versnelling, 68% van de respondenten geeft aan dat hierover niet of slechts beperkt afspraken zijn gemaakt. Ook wordt aangegeven dat leerkrachten de mogelijkheden van materialen/methoden maar beperkt kennen.

De respondenten geven aan dat zij hebben van richtlijnen t.b.v. compacten, verrijken, verdiepen en verbreden belangrijk vinden. Overigens zit er in de verschillende thema's weinig verschil in wat belangrijk geacht wordt.

De genoemde aspecten worden door respondenten belangrijker gevonden dan het aspect versnellen.

Kennis en kunde

Ook over dit onderwerp hebben intern begeleiders en onderwijsondersteuners de enquête ingevuld.

Op basis hiervan zijn de volgende conclusies te trekken.

55% Van de respondenten vindt dat de deskundigheid binnen het team om een optimaal onderwijsaanbod te kunnen bieden enigszins is gerealiseerd. 32% Geeft aan dat regelmatige bij- of nascholing plaatsvindt.

Ook in deze groep wordt aangegeven dat er voldoende budget voor scholing t.b.v. de doelgroep beschikbaar is.

Wat betreft de kennis en kunde wordt verdeeld gereageerd. Het grootste deel van de respondenten geeft aan dat dit grotendeels of enigszins is gerealiseerd (95%).

De respondenten geven in grote mate aan dat de deskundigheid in herkenning heel belangrijk is evenals de deskundigheid in het creëren van een optimaal onderwijsaanbod. Het beschikken over juiste en voldoende materialen wordt ook belangrijk gevonden.

Realisatie onderwijsaanbod en scholing

Tenslotte zijn degene die dagelijks met de doelgroep te maken (kunnen) hebben gevraagd de enquête in te vullen. Gevraagd is in welke mate de leerkrachten kennis hebben over en van leerlingen waarbij sprake is van hoog- of mee begaafdheid. Tevens zijn zij ook bevraagd op de mogelijkheden tot het bieden van een passend onderwijsaanbod en wat zij daar eventueel voor nodig hebben.

Van de 97 respondenten zijn er 94 leerkracht. 3 Respondenten zijn leerkrachtondersteuners

Hoog- en meer begaafdheid in de groep

78% Van de respondenten geeft aan dat zij een leerling uit de doelgroep in de klas heeft gehad. Bijna alle leerkrachten (96%) geven aan dat voor de genoemde leerlingen ruimte op de basisschool zou moeten zijn.

Opvallend bij deze groep respondenten is dat 83% aangeeft de kenmerken te kennen en de signalen te herkennen. Het aantal respondenten dat aangeeft dat het leerstof kan compacten of verrijken ligt op 74%.

Hierbij opgemerkt dat het grootste deel aangeeft dat dit meer wel dan niet het geval is.

In deze groep respondenten laat 49% weten de juiste begeleiding te kunnen bieden. Het andere deel geeft aan dit enigszins of niet te kunnen.

Tenslotte blijkt uit deze meting dat een groot deel van de leerkrachten (70%) aangeeft onvoldoende of niet de beschikking te hebben over de juiste materialen.

Scholing

Van de respondenten geeft 30% aan écht meer te willen weten over de sociaal-emotionele ontwikkeling en begeleiding van de doelgroep. Als deze groep wordt toegevoegd aan de groep die aangeeft waar het meer wel dan niet geldt dan komt de score aanzienlijk hoger. Dan gaat het om 70-75% van de respondenten die op genoemde aspecten meer kennis zou willen krijgen. Opvallend maar overeenkomstig de andere groepen respondenten is dat meer dan 50% aangeeft geen of nauwelijks scholing te hebben gehad.

57% Van de respondenten geeft aan een scholing te willen volgen op dit gebied.

Algemeen

Met betrekking tot de vragen wat ertoe doet op het gebied van onderwijs aan leerlingen met meer- of hoogbegaafdheid en wat voor verbetering vatbaar is kan het volgende worden geconcludeerd

Het is van belang dat er sprake is van diversiteit in aanbod. Hierbij wordt gedacht aan leerstof, materialen en middelen maar ook het gebruik van diverse methodieken.

In het aanbod is het van belang dat bij deze doelgroep de mogelijkheid bestaat om te werken met ontwikkelingsgelijken. Homogene groepering in bijvoorbeeld Leonardogroepen, Plus- en Verdiepingsklassen bieden hiervoor de mogelijkheden.

Ook wordt aangegeven dat het mogelijk moet zijn om deze leerlingen in het regulier onderwijs een passend aanbod te bieden.

Verbetering zou ook gerealiseerd kunnen worden als scholen kunnen beschikken over een coördinator Hoogbegaafdheid.

Respondenten geven ook aan dat het proces m.b.t. aanpak voor de doelgroep voor verbetering vatbaar is. Het beschikken over een heldere definitie en doelgroep zou daar al een bijdrage aan kunnen leveren.

Om te voorkomen dat voorzieningen voor deze doelgroep overvol raken is een helder zorgcontinuüm van noodzakelijk. Meer differentiatiemogelijkheden en expertise in de basiszorg zouden hier al aan bij kunnen dragen.

Inventarisaties

Definiëring doelgroep

Op scholen worden de volgende definities gebruikt:

Op basis van het Delphi-model.	5	22.7 %	
Renzulli en Mönks; <i>het Triadisch interdependentiemodel</i>	7	31.8 %	
Gagné; <i>Differentiated Model of Giftedness and Talent (DMGT)</i>	1	4.5 %	
Model van Heller	1	4.5 %	
Gardner; <i>Meervoudige intelligenties</i>	6	27.3 %	
Sternberg; <i>Succesvolle intelligentie</i>	2	9.1 %	
Dabrowski; <i>Persoonlijkheidstheorie</i>	0	0 %	
Anders, namelijk:	3	13.6 %	
N	22	11.4 %	

Toelichting bij Anders, namelijk:

- Een eenduidige definitie van hoogbegaafdheid is er niet. Er bestaan verschillende modellen die aangeven welke factoren een rol spelen bij begaafdheid. Alle modellen zijn het erover eens dat intelligentie, persoonlijkheidskenmerken van een kind en de omgevingsfactoren van groot belang zijn voor het al dan niet tot uiting komen van begaafdheid. De opvatting dat een mens meer is dan alleen zijn intelligentie is steeds prominenter aanwezig.
- We hebben de verschillende modellen nooit zo specifiek benoemd, maar ik denk dat de benadering nu een combinatie is van meerdere modellen.
- We hebben als school geen van bovenstaande definities vastgelegd. We hebben niet vastgelegd wat precies hoog- en of meer begaafdheid is.

Inventarisatie door scholen gebruikte voorzieningen:

Voorzieningen: Plusklas binnen de school	6	27.3 %	
Voorzieningen: Plusklas bovenschools	6	27.3 %	
Voorzieningen: Leonardogroep	7	31.8 %	
Regionale voorziening, namelijk:	0	0 %	
Activiteiten: Acadin	7	31.8 %	
Activiteiten: Pittige plustorens	3	13.6 %	
Activiteiten: Kangoeroewedstrijden	5	22.7 %	
Anders, namelijk:	10	45.5 %	
Geen van dit alles	2	9.1 %	
N	22	11.4 %	

Voorzieningen: Plusklas binnen de school

Sinds kort voor groep 6 t/m 8
Er is een bolwerkgroep
Deze wordt nu onderzocht, zijn niet tevreden met de manier waarop deze vorm heeft op school.
Groep 3-8
Aparte groep op school
Plusklas is sinds dit jaar in ontwikkeling. Doel is vanaf gr 1-8. Nu gr 3-8.

Toelichting op Anders, namelijk:

- Werkboeken + projecten en programmeren
- Kien, Spaans
- In de klas krijgen alle kinderen die voorlopen op de leerstof, kans op extra verdieping of extra uitleg en inoefenen voor zaken die ze niet goed snappen.
- Onderwijsaanbod opgenomen in protocol.
- Voor leerlingen met ontwikkelingsvoorsprong in het regulier de mogelijkheid om mee te doen met de schaaklessen van Leonardo
- Techniektorens, filosofielessen door externe
- Materialen die in de verdiepingsklas aanwezig zijn, mogen ook op de basisscholen worden gebruikt. Dit omvat een behoorlijk aanbod.
- Werkvormen en methodes gericht op verdieping
- Languagenut (taalprogramma BO voor vreemde talen)
- Schaakaanbod voor meer begaafde leerlingen en het maken van projecten/werkstukken rondom thema's Wereldoriëntatie

De inventarisatie naar specifieke behoeften of wensen heeft het volgende opgeleverd:

Scholing.	10	45.5 %	
Netwerkbijeenkomsten/professionele leergemeenschappen rondom dit thema.	16	72.7 %	
Een gezamenlijke aanpak vanuit het samenwerkingsverband.	10	45.5 %	
Anders, te weten:	1	4.5 %	
Geen van dit alles	3	13.6 %	
N	22	11.4 %	

Toelichting op Scholing:

- Bijv. teamscholing, zodat inderdaad het hele team kennis heeft van herkennen HB en ook van wat er aangeboden kan worden.
- Beleid, protocollen, aanbod.

Toelichting op Anders:

Anders, te weten: Centrale plek waar je materialen kunt lenen.

CONCLUSIE

Een groot deel van de respondenten (73%) geeft aan dat netwerkbijeenkomsten en/of PLG's op het gebied van Hoog- en meer begaafdheid een goede bijdrage zou kunnen leveren aan de vergroting van de vaardigheden en kennis van teamleden.

Algemene gegevens

Het totaal aantal teruggestuurde vragenlijsten is 193.

Verdeling PO/VO

Basisonderwijs	140	72.5 %	
Voortgezet onderwijs	53	27.5 %	
N	193	100 %	

Respondenten per bestuur

Escalda	19	13.6 %	
de Korre	0	0 %	
LEV Scholengroep West Nederland	2	1.4 %	
Perspecto	55	39.3 %	
Probaz	30	21.4 %	
Respont	2	1.4 %	
SCOBA	25	17.9 %	
SKOH	7	5 %	
N	140	72.5 %	

Functie basisonderwijs

Directeur	19	13.6 %	
Intern-begeleider	21	15 %	
Leerkracht	94	67.1 %	
Anders, te weten:	6	4.3 %	
N	140	72.5 %	

Functie basisonderwijs: Anders, te weten:

Begeleider meer-en hoogbegaafdheid
Leerkracht en plusgroepleerkracht
Leerkracht SBO + Bovenbouw
bovenbouw coördinator
Leerkracht en locatieleider
coördinator/ leerkracht Leonardo onderwijs

Waar richten uw werkzaamheden zich voornamelijk op?

Organisatie en beleid - u krijgt alleen de vragen die gericht zijn op organisatie en beleid.	2	33.3 %	
Onderwijsondersteuning en zorg - u krijgt alleen de vragen die gericht zijn op onderwijsondersteuning en zorg	1	16.7 %	
Primair proces - lesgeven- - u krijgt alleen de vragen die gericht zijn op het primair proces	3	50 %	
N	6	3.1 %	